

CHET TILLARINI O`QITISHDA QO`LLASH MUMKIN BO`LGAN ILG`OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Almardanova Zebo Hamzayevna

QMII akademik litsey ingliz tili o`qituvchisi

Qarshiyev Husayn Abbos o`gli

QMII akademik litsey ingliz tili o`qituvchisi

Qodirova Gulora Xudaynazarovna

QMII akademik litsey nemis tili o`qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tillarini o`qitishda o`qitishda innovatsion metodlarni qo`llash haqida ma`lumotlar berilgan. Ta`limdagi innovatsion faoliyatni olib borishning ahamiyati haqida ma`lumotlar berilgan.

**Kalit so`zlar:** innovatsion metod, AKT, o`quv jarayoni, kompetensiya, didaktik texnologiyalar.

KIRISH

Hozirgi kunda ta`lim jarayonida innovatsion metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalari o`quv jarayonida qo`llashga bo`lgan qiziqish, e`tibor kundan kunga kuchayib bormoqda, bunday bo`lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an`anaviy ta`limda o`quvchi talabalarni faqat tayyor bilimlarini egallashga o`rgatilgan bo`lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o`zlari qidirib topishlariga, mustaqil o`rganib taxlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o`zlari keltirib chiqishlariga o`rgatadi.

Innovatsiya (inglizcha innovation) - yangilik kiritish, yangilikdir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o`qituvchi va talaba faoliyatiga yangilik, o`zgarishlar kiritish bo`lib, uni amalga oshirishda asosan interaktiv metodlardan to`liq foydalaniladi (Xoldorova, 2018)

Interaktiv metodlar bu jamoa bo`lib fikrlash deb yuritiladi, ya`ni pedagogik ta`sir etish usullari bo`lib ta`lim mazmunining tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu metodlarning o`ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va o`quvchi-talabalarining birgalikda faoliyat ko`rsatishi orqali amalga oshiriladi.

Bunday pedagogik hamkorlik jarayoni o`ziga xos xususiyatlarga ega bo`lib, ularga quyidagilar kiradi:

- O`quvchi-talabaning dars davomida befarq bo`lmaslikka, mustaqil fikrlash, ijod etish va izlanishga majbue etishi;
- O`quvchi-talabaning o`quv jarayonida bilimga bo`lgan qiziqishlarini doimiy ravishda bo`lishini ta`minlashi;
- Pedagog va O`quvchi-talabaning hamisha hamkorlikdagi faoliyatini tashkillanishi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

CLIL (Content and Language Integrated Learning) – mazmun va tilni integratsiyalashgan holda o`rganish innovatsion metodi bo`lib, mavzuga oid m`lu motni va chet tillarni darsda bir xil o`rgatish uchun bu o`qitish metodidan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu metodni qo`llash orqali o`quvchilarda chet til vositi asida boshqa umumta`lim fanlariga bo`lgan qiziqishni uyg`otish yoki kuchaytirish i

mkoni vujudga keladi. Jumladan, geografiya va amaliy fanlar, tabiiy fanlar, texnologiya, muhandislik va matematika fanlari yoʻnalishlarini integratsiyalashgan holda oʻqitishni STEAM/STEM taʼlim yondashuvi asosida tashkil qilish tavsiya etiladi.

Innovatsiya yangi ilmiy bilimlarni, qandaydir kashfiyotlarni, ixtirolarni olishga qaratilgan tadqiqot faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo boʻlishi loyihalash ishlarining natijasi boʻlishi mumkin, bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar rivojlanadi. Shunday qilib, innovatsion loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo boʻlishiga olib keladi.

Innovatsiyalar taʼlim faoliyati jarayonida ham rivojlanadi. Oʻquv jarayonida talabalarning nazariy va amaliy bilimlari rivojlanadi, keyinchalik ular amaliy hayotning innovatsiyalar yaratish bilan bogʻliq turli sohalarida qoʻllanilishi mumkin.

Innovatsion taʼlim texnologiyalari uchta asosiy komponentga asoslanadi:

1. Zamonaviy, yaxshi tuzilgan tarkib, uning asosi tadbirkorlik faoliyatining hozirgi voqeliklariga javob beradigan kasbiy faoliyatdagi kompetentsiyadir. mazmuni zamonaviy aloqa vositalari orqali uzatiladigan turli multimedia materiallarini oʻz ichiga oladi.

2. Zamonaviy, innovatsion oʻqitish usullarini qoʻllash. Bunday usullar boʻlajak mutaxassisning kompetensiyalarini rivojlantirishga, oʻquvchilarni faol bilim va amaliy faoliyatga jalb etishga, bilish jarayonida tashabbuskorlikni namoyon etishga yoʻnaltirilgan boʻlishi kerak. Taʼlim dasturlarini passiv assimilyatsiya qilish istisno qilinadi.

1. Taʼlim jarayonida zamonaviy infratuzilmaning mavjudligi. U oʻqitishning yangi shakl va usullarini, xususan, masofaviy taʼlimni qoʻllashga yordam beradigan axborot, texnologik, tashkiliy va kommunikatsiya komponentlariga asoslanishi kerak. Taʼlimda innovatsion texnologiyalar oʻqitishda muayyan yondashuvlarni qoʻllash asosida qoʻllaniladi, yaʼni. yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos boʻlgan talablar va maqsadlarni oʻz ichiga olgan tamoyillar.

Pedagogik sohadagi barcha innovatsiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hozirgi bosqichiga qatʼiy mos kelishiga asoslanadi. Hozirgi vaqtda ular oʻquvchilarning mustaqilligini rivojlantirishga, oʻz-oʻzini oʻrganish va oʻz-oʻzini rivojlantirish qobiliyatlarini shakllantirishga, oʻquv dasturlarini mexanik ravishda emas, balki ongli ravishda oʻzlashtirishga qaratilishi kerak.

Taʼlim sohasidagi innovatsion texnologiyalar doimiy ravishda rivojlanib, ularning turlari kengayib bormoqda. Quyidagi asosiy texnologiyalar guruhlarini ajratish mumkin:

1. Mavzuni oʻrganish sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yoki AKT. Ushbu texnologiyalardan foydalanish axborot jamiyatining rivojlanishi va hayotning barcha sohalarida axborot vositalarini faol joriy etish bilan bogʻliq. Bunday texnologiyalar talabalar ongini axborotlashtirishga qaratilgan. Taʼlim dasturlari informatika, axborot jarayonlari va AKTni oʻrganishga qaratilgan yangi fanlarni oʻz ichiga oladi. Professor-oʻqituvchilar va talabalarning axborot madaniyatini oshirishga yordam berish uchun oʻquv jarayoni ham faol ravishda axborotlashtirilmoqda;

2. Shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar. Ushbu texnologiyalar shaxsni o'qitish va tarbiyalashda ustuvor o'ringa qo'yishga qaratilgan. Butun ta'lim jarayoni shaxsning individualligi va rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda, shaxsni rivojlantirishga qaratilgan.

XULOSA VA MUNOZARA

Ta'limdagi innovatsiyalar bir necha tarkibiy qismlardan iborat tizimni nazarda tutadi:

- o'quv maqsadlari;
- ta'lim mazmuni;
- motivatsiya va o'qitish vositalari;
- jarayon ishtirokchilari (talabalar, o'qituvchilar);
- ishlash natijalari.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bolalar bog'chalari, maktablar, akademiyalar, universitetlarda odatiy holga aylandi.

Jamiyatning jadal rivojlanishi ta'lim jarayonining texnologiyalari va usullarini o'zgartirish zarurligini taqozo etmoqda. Ta'lim muassasalarining bitiruvchilari o'zgaruvchan zamonaviy tendentsiyalarga tayyor bo'lishi kerak. Shu bois ta'limda individual yondashuv, harakatchanlik va masofaviylikka yo'naltirilgan texnologiyalarni joriy etish zarur va muqarrar ko'rinadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. "CHET TILINI O'QITISHDA YORDAMCHI VOSITALARDAN FOYDALANISH". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU. 2018

2. Bekmuratova U. B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil Otaboeva, M. P. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi;

3. Minamatov, Y. E. U. (2021). APPLICATION OF MODULAR TEACHING TECHNOLOGY IN TECHNOLOGY. Scientific progress, 2(8), 911-913.

4. Okhunov, M., & Minamatov, Y. (2021). Application of Innovative Projects in Information Systems. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 11, 167-168.